

De hond van de Baskervilles

Arthur Conan Doyle

Voorwoord

Toen *De hond van de Baskervilles* in 1901 voor het eerst in afleveringen verscheen, betekende het een triomfantelijke terugkeer van Sherlock Holmes. Enkele jaren eerder had Arthur Conan Doyle zijn beroemde detective ogenschijnlijk ten onder laten gaan bij de Reichenbachwaterval. De publieke verontwaardiging was echter zo groot dat Doyle zich genoodzaakt zag opnieuw een verhaal rond Holmes te schrijven. Ditmaal plaatste hij het avontuur chronologisch vóór diens vermeende dood – en zo ontstond een van de meest geliefde en meest gelezen detectiveverhalen uit de wereldliteratuur.

Wat *De hond van de Baskervilles* onderscheidt van andere Holmes-verhalen is de bijzondere sfeer. Het mistige Dartmoor, met zijn uitgestrekte heidevelden, verraderlijke moerassen en eenzame landhuizen, vormt niet slechts een decor, maar een wezenlijk onderdeel van het verhaal. De dreiging lijkt er tastbaar, bijna bovennatuurlijk. Een eeuwenoude familievloek, een demonische hond die 's nachts over de heide zou zwerven – het zijn elementen die het rationele denken op de proef stellen. Toch ligt de kracht van Conan DoYLES roman precies in dat spanningsveld tussen bijgeloof en rede. Waar angst en legende het verstand dreigen te overschaduwen, blijft Holmes vasthouden aan observatie, logica en analyse. De roman confronteert de lezer met een fundamentele vraag: hoe onderscheidt men waarheid van verbeelding wanneer de omgeving doordrenkt is van mysterie? Daarnaast is dit werk een subtiel portret van menselijke zwakheid, hebzucht en ambitie. Achter de mist en de legendes schuilt een verhaal over erfgoed, macht en morele verantwoordelijkheid. De figuur van Dr. Watson, die een aanzienlijk deel van het onderzoek zelfstandig voert, geeft het verhaal bovendien een bijzondere dynamiek. Zijn perspectief vergroot de spanning en laat de lezer delen in onzekerheid en twijfel. Meer dan een eeuw na publicatie blijft *De hond van de Baskervilles* fascineren. Niet alleen als detectiveverhaal, maar als studie in atmosfeer, psychologische spanning en de botsing tussen mythe en moderniteit. Het is een roman die bewijst dat ware suspense niet alleen voortkomt uit gevaar, maar uit onzekerheid – uit de vraag wat werkelijk mogelijk is. Moge deze uitgave u meenemen naar de winderige heide van Dartmoor, waar schaduwen langer lijken dan elders, en waar achter elk geluid in de nacht een raadsel kan schuilgaan.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Mijnheer Sherlock Holmes	5
Hoofdstuk 2 De vloek van de Baskervilles.....	11
Hoofdstuk 3 Het probleem.....	20
Hoofdstuk 4 Sir Henry Baskerville.....	29
Hoofdstuk 5 Drie verbroken draden	40
Hoofdstuk 6 Baskerville Hall	50
Hoofdstuk 7 De Stapletons van Merripit House	58
Hoofdstuk 9 Het licht op de hei	77
Hoofdstuk 10 Uittreksel uit het dagboek van dokter Watson	92
Hoofdstuk 11 De man op de tor	101
Hoofdstuk 12 Dood op de hei	112
Hoofdstuk 13 Het net wordt uitgezet.....	125
Hoofdstuk 14 De hond van de Baskervilles.....	135
Hoofdstuk 15 Terugblik	145

Hoofdstuk 1 Mijnheer Sherlock Holmes

Mijnheer Sherlock Holmes, die 's ochtends doorgaans laat uit bed kwam – behalve op die niet zeldzame dagen dat hij de hele nacht op was gebleven –, zat aan het ontbijt. Ik stond op het hardkleed en raapte de wandelstok op die onze bezoeker de vorige avond had laten liggen. Het was een stevig, fraai stuk hout met een zware knop, van het soort dat men een 'Penang lawyer' noemt. Vlak onder de knop zat een brede zilveren band, bijna een duim breed. Er stond in gegraveerd: 'Aan James Mortimer, M.R.C.S., van zijn vrienden van de C.C.H.', met het jaartal 1884. Precies zo'n stok als waarmee de oude dorpsdokter placht rond te lopen – waardig, solide en geruststellend.

'Wel, Watson, wat maak jij ervan?'

Holmes zat met zijn rug naar me toe, en ik had hem geen enkel teken gegeven van wat ik deed.

'Hoe wist je wat ik uitvoerde? Ik geloof dat je ogen in je achterhoofd hebt.'

'Ik heb in elk geval een keurig gepoetste, zilveren koffiepote recht voor me,' zei hij. 'Maar vertel eens, Watson, wat vind jij van de stok van onze bezoeker? Omdat we hem zo ongelukkig zijn misgelopen en geen flauw idee hebben wat hem hier bracht, krijgt dit toevallige aandenken plotseling betekenis. Laat me horen hoe jij de man reconstrueert aan de hand daarvan.'

'Ik denk,' zei ik, terwijl ik zo goed mogelijk zijn methode volgde, 'dat dokter Mortimer een succesvolle, oudere arts is, goed aangeschreven, want wie hem kent heeft hem dit blijk van waardering gegeven.'

'Uitstekend!' riep Holmes. 'Voortreffelijk!'

'Ik denk ook dat hij waarschijnlijk een plattelandarts is die veel te voet op bezoek gaat.'

'Waarom?'

'Omdat deze stok, hoe fraai hij ooit geweest mag zijn, zo gehavend is dat ik me moeilijk kan voorstellen dat een stadarts ermee rondloopt. De ijzeren dop is helemaal afgesleten; hij heeft er duidelijk heel wat kilometers mee afgelegd.'

'Volkomen juist!' zei Holmes.

'En dan die "vrienden van de C.C.H." Ik zou zeggen dat het om een plaatselijke jachtvereniging gaat, de een of andere hunt, waarvan de leden hem misschien

eens chirurgisch te hulp zijn gekomen en hem daarom dit bescheiden geschenk hebben aangeboden.’

‘Werkelijk, Watson, je overtreft jezelf,’ zei Holmes. Hij schoof zijn stoel naar achteren en stak een sigaret op. ‘Ik moet zeggen dat je in al die verslagen die je zo vriendelijk bent geweest over mijn kleine prestaties te schrijven, steevast je eigen vermogens onderschat hebt. Misschien straal je zelf geen licht uit, maar je bent een uitstekende geleider ervan. Sommige mensen bezitten geen genie, maar hebben wel de zeldzame gave het bij anderen te wekken. Ik ben je zeer erkentelijk, beste kerel.’

Hij had nooit eerder zoiets gezegd, en ik moet bekennen dat zijn woorden me diep genoeg deden. Vaak had het me geërgerd dat hij zo onverschillig bleef voor mijn bewondering en voor de pogingen die ik had gedaan om zijn werkwijze bekendheid te geven. Tegelijk was ik trots dat ik zijn systeem inmiddels zo goed had doorgrond dat ik het op een manier kon toepassen die zijn goedkeuring kon wegdragen.

Hij nam de stok nu uit mijn handen en bekeek hem enkele minuten met het blote oog. Toen legde hij met een geïnteresseerde uitdrukking zijn sigaret neer, liep ermee naar het raam en bestudeerde hem opnieuw door een vergrootglas.

‘Interessant, al is het elementair,’ zei hij terwijl hij terugkeerde naar zijn geliefde hoek van de canapé. ‘Er staan zeker een paar aanwijzingen op. Het geeft ons grond voor verschillende gevolgtrekkingen.’

‘Is me iets ontgaan?’ vroeg ik, niet zonder een tikje zelfingenomenheid. ‘Heb ik iets belangrijks over het hoofd gezien?’

‘Helaas, mijn beste Watson, de meeste van je conclusies kloppen niet. Toen ik zei dat je me stimuleerde, bedoelde ik eerlijk gezegd dat ik juist door jouw dwalingen af en toe op het juiste spoor werd gebracht. Niet dat je hier helemaal mis zit. De man is inderdaad een plattelandarts. En hij loopt veel.’

‘Dan had ik gelijk.’

‘In zoverre.’

‘Maar dat was alles.’

‘Nee, nee, mijn beste Watson, lang niet alles. Ik zou bijvoorbeeld willen opperen dat een geschenk aan een arts eerder van een ziekenhuis komt dan van een jachtvereniging, en dat wanneer de letters “C.C.” vóór de naam van dat ziekenhuis staan, “Charing Cross” zich bijna vanzelf aandient.’

‘Je zou wel eens gelijk kunnen hebben.’

‘De waarschijnlijkheid wijst die kant op. En als we dat als werkhypothese nemen, hebben we een nieuw aanknopingspunt voor onze reconstructie van deze onbekende bezoeker.’

‘Goed, stel dat “C.C.H.” inderdaad voor “Charing Cross Hospital” staat, wat kunnen we daar dan verder uit afleiden?’

‘Doen zich geen andere conclusies voor? Je kent mijn methoden. Pas ze toe!’

‘Ik kan alleen maar denken aan de voor de hand liggende slotsom dat de man eerst in de stad heeft gepraktiseerd voordat hij naar het platteland vertrok.’

‘Ik denk dat we iets verder kunnen gaan. Bekijk het eens zo. Wanneer ligt het het meest voor de hand dat zo’n geschenk wordt aangeboden? Wanneer verenigen vrienden zich om hem een blijk van hun welwillendheid te geven? Kennelijk op het moment dat dokter Mortimer de dienst in het ziekenhuis vaarwel zegt om voor zichzelf te beginnen. We weten dat er een geschenk is geweest. We vermoeden een overgang van een stedelijk ziekenhuis naar een praktijk op het platteland. Is het dan te gewaagd om te zeggen dat het geschenk samenviel met die overgang?’

‘Het lijkt inderdaad waarschijnlijk.’

‘Nu zul je opmerken dat hij geen stafarts kan zijn geweest, want alleen een man die al stevig gevestigd was in een Londense praktijk kon zo’n positie bekleden, en zo iemand zakt niet zomaar af naar het platteland. Wat was hij dan? Als hij in het ziekenhuis werkte maar geen stafarts was, kan hij hoogstens huisarts-assistent of zaalarts zijn geweest – niet veel meer dan een gevorderde student. En hij is vijf jaar geleden vertrokken – het jaartal staat op de stok. Weg is dus je ernstige, middelbare dorpsarts, mijn beste Watson, en daarvoor in de plaats komt een jongeman van nog geen dertig, vriendelijk, zonder ambitie, verstrooid, en eigenaar van een geliefde hond die ik ongeveer zou omschrijven als groter dan een terriër en kleiner dan een mastiff.’

Ik lachte ongelovig terwijl Sherlock Holmes achteroverleunde op de canapé en kleine, wiebelende rookkringetjes naar het plafond blies.

‘Wat dat laatste betreft kan ik je niet controleren,’ zei ik, ‘maar zijn leeftijd en loopbaan zijn tenminste niet moeilijk na te gaan.’ Ik pakte de Medical Directory van mijn kleine medische plank en sloeg de naam op. Er stonden verschillende

Mortimers in, maar slechts één die onze bezoeker kon zijn. Ik las zijn gegevens hardop voor.

‘Mortimer, James, M.R.C.S. 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Huisarts-assistent aan het Charing Cross Hospital van 1882 tot 1884. Winnaar van de Jackson-prijs voor Vergelijkende Pathologie met het opstel “Is ziekte een terugval?” Lid van de Zweedse Pathologische Vereniging. Auteur van “Enkele afwijkingen van het atavisme” (Lancet 1882). “Gaan we vooruit?” (Journal of Psychology, maart 1883). Geneesheer voor de parochies Grimpen, Thorsley en High Barrow.’

‘Geen spoor van die plaatselijke jacht, Watson,’ zei Holmes met een ondeugende glimlach, ‘maar wel een plattelandarts, zoals je heel scherpzinnig opmerkte. Ik geloof dat mijn gevolgtrekkingen redelijk gerechtvaardigd zijn. Wat die bijvoeglijke naamwoorden betreft – ik zei, als ik het me goed herinner, vriendelijk, zonder ambitie en verstrooid. Het is mijn ervaring dat alleen een vriendelijk mens in deze wereld getuigschriften ontvangt, alleen een man zonder ambitie een Londense carrière opgeeft voor het platteland, en alleen een verstrooide man zijn stok laat liggen en niet zijn visitekaartje nadat hij een uur in je kamer heeft gewacht.’

‘En de hond?’

‘Die heeft de gewoonte de stok achter zijn baas aan te dragen. Omdat het een zware stok is, heeft de hond hem stevig in het midden vastgehouden, en de tandafdrukken zijn heel duidelijk te zien. De kaak van de hond, afgaande op de ruimte tussen die afdrukken, is te breed voor een terriër en niet breed genoeg voor een mastiff. Het zou wel eens – ja, bij Jupiter, het is een krulharige spaniël.’

Hij was opgestaan en liep al pratend door de kamer. Nu bleef hij staan bij de erker. Er lag zo’n overtuigingskracht in zijn stem dat ik verrast opkeek.

‘Mijn beste kerel, hoe kun je daar in hemelsnaam zo zeker van zijn?’

‘Om de heel eenvoudige reden dat ik de hond zelf op onze stoep zie staan, en daar is de bel van zijn eigenaar. Blijf alsjeblieft zitten, Watson. Hij is een vakbroeder van je, en jouw aanwezigheid kan me van pas komen. Dit is het dramatische moment van het lot, Watson, waarop je een stap op de trap hoort die je leven binnenkomt, en je weet niet of het ten goede of ten kwade is. Wat komt dokter James Mortimer, de man van de wetenschap, vragen aan Sherlock Holmes, de specialist in misdaad? Kom binnen!’

Het uiterlijk van onze bezoeker verraste me, want ik had een typische plattelandarts verwacht. Hij was een zeer lange, magere man met een lange neus als een snavel, die tussen twee scherpe, grijze ogen uitstak, dicht bij elkaar geplaatst en glinsterend achter een goudomrande bril. Hij kleepte zich als een arts, maar nogal slordig: zijn jacquet was smoezelig en zijn broek versleten. Hoewel hij jong was, liep zijn lange rug al gebogen, en hij liep met een voorovergebogen hoofd en een algemeen voorkomen van goedmoedige nieuwsgierigheid. Zodra hij binnenkwam, viel zijn blik op de stok in Holmes' hand, en hij liep er met een kreet van vreugde naartoe.

‘Wat ben ik blij,’ zei hij. ‘Ik wist niet zeker of ik hem hier had laten liggen of in het scheepvaartkantoor. Ik zou die stok voor geen goud kwijt willen raken.’

‘Een geschenk, zie ik,’ zei Holmes.

‘Ja, meneer.’

‘Van het Charing Cross Hospital?’

‘Van een paar vrienden daar, ter gelegenheid van mijn huwelijk.’

‘Lieve hemel, dat is vervelend!’ zei Holmes hoofdschuddend.

Dokter Mortimer knipperde verbaasd door zijn bril. ‘Waarom vervelend?’

‘Omdat u onze kleine gevolgtrekkingen in de war stuurt. Uw huwelijk, zegt u?’

‘Ja, meneer. Ik ben getrouwd en heb daarom het ziekenhuis verlaten, en daarmee alle hoop op een consultatiepraktijk. Ik moest een eigen thuis stichten.’

‘Kom, kom, we zitten er uiteindelijk toch niet zo ver naast,’ zei Holmes. ‘En nu, dokter James Mortimer –’

‘Mijnheer, meneer, mijnheer – een eenvoudige M.R.C.S.’

‘En duidelijk een man met een nauwkeurige geest.’

‘Een dilettant in de wetenschap, meneer Holmes, iemand die schelpen oprapelt aan de oever van de grote onbekende oceaan. Ik neem aan dat ik met meneer Sherlock Holmes spreek en niet met –’

‘Nee, dit is mijn vriend dokter Watson.’

‘Aangenaam, meneer. Ik heb uw naam vaak horen noemen in verband met die van uw vriend. U boeit me zeer, meneer Holmes. Ik had niet verwacht zo’n dolichocefaal schedel te zien of zo’n duidelijk ontwikkelde supra-orbitale boog.

Zou u er bezwaar tegen hebben als ik met mijn vinger langs uw pariëtale naad streek? Een afgietsel van uw schedel, meneer, zou tot de komst van het origineel een sieraad zijn voor elk antropologisch museum. Ik wil niet vleien, maar ik beken dat ik uw schedel begeer.'

Sherlock Holmes wuifde onze zonderlinge bezoeker naar een stoel. 'U bent een enthousiast in uw vakgebied, zie ik, meneer, zoals ik in het mijne,' zei hij. 'Ik zie aan uw wijsvinger dat u zelf sigaretten draait. Steek gerust een op.'

De man haalde papier en tabak tevoorschijn en rolde met verrassende behendigheid een sigaret. Hij had lange, trillende vingers, zo lenig en onrustig als de sprieten van een insect.

Holmes zweeg, maar zijn snelle, priemende blikken verrieden hoeveel belangstelling hij voor onze merkwaardige bezoeker had.

'Ik neem aan, meneer,' zei hij ten slotte, 'dat u gisterenavond en vandaag niet alleen bent gekomen om mijn schedel te bestuderen?'

'Nee, meneer, nee; al ben ik blij dat ik die gelegenheid ook heb gehad. Ik kom bij u, meneer Holmes, omdat ik erken dat ikzelf een onpraktisch mens ben en omdat ik plotseling sta voor een hoogst ernstig en buitengewoon probleem. Ik besef dat u de op één na grootste deskundige in Europa bent –'

'Werkelijk, meneer! Mag ik vragen wie de eer heeft de eerste te zijn?' vroeg Holmes met enig ongeduld.

'Voor een man met een precies wetenschappelijke geest moet het werk van monsieur Bertillon altijd sterk spreken.'

'Dan kunt u hem beter raadplegen.'

'Ik zei: voor een precies wetenschappelijke geest. Maar als praktisch man van zaken staat u alleen. Ik vertrouw erop, meneer, dat ik niet onbedoeld –'

'Een beetje,' zei Holmes. 'Ik denk, dokter Mortimer, dat u verstandig doet als u zonder omwegen ronduit vertelt wat de precieze aard is van het probleem waarvoor u mijn hulp inroept.'

Hoofdstuk 2 De vloek van de Baskervilles

‘Ik heb een manuscript in mijn zak,’ zei dokter James Mortimer.

‘Ik zag het al toen u binnenkwam,’ zei Holmes.

‘Het is een oud manuscript.’

‘Begin achttiende eeuw, tenzij het een vervalsing is.’

‘Hoe kunt u dat zeggen, meneer?’

‘U hebt al die tijd een paar centimeter ervan aan mijn blik blootgegeven. Een slecht kenner zou de datum van een document niet binnen een decennium of zo kunnen vaststellen. U hebt mogelijk mijn kleine verhandeling over dit onderwerp gelezen. Ik schat het op 1730.’

‘De precieze datum is 1742.’ Dokter Mortimer haalde het uit zijn binnenzak. ‘Dit familiearchief werd me toevertrouwd door sir Charles Baskerville, wiens plotselinge en tragische dood drie maanden geleden zoveel opschudding in Devonshire veroorzaakte. Ik mag zeggen dat ik zowel zijn persoonlijke vriend was als zijn arts. Hij was een sterk karakter, meneer, schrandere, praktisch en evenmin geneigd tot fantasieën als ikzelf. Toch nam hij dit document zeer serieus, en zijn geest was voorbereid op precies zo’n einde als hem uiteindelijk trof.’

Holmes stak zijn hand uit naar het manuscript en spreidde het op zijn knie. ‘Je ziet, Watson, het afwisselende gebruik van de lange s en de korte. Dat is een van de aanwijzingen die me in staat stelden de datum vast te stellen.’

Ik keek over zijn schouder naar het gele papier en het vervaagde schrift. Bovenaan stond: ‘Baskerville Hall’, en daaronder in grote, krullerige cijfers: ‘1742’.

‘Het lijkt een of andere verklaring.’

‘Ja, het is een verslag van een bepaalde legende die in de familie Baskerville leeft.’

‘Maar ik begreep dat u me iets moderners en praktischere wilde voorleggen?’

‘Zeer modern. Een hoogst praktische, dringende kwestie die binnen vierentwintig uur beslist moet worden. Maar het manuscript is kort en staat in nauw verband met de zaak. Met uw toestemming zal ik het u voorlezen.’

Holmes leunde achterover in zijn stoel, bracht de vingertoppen tegen elkaar en sloot de ogen met een air van gelatenheid. Dokter Mortimer hield het manuscript tegen het licht en las met een hoge, krakende stem het volgende merkwaardige, ouderwetse relaas voor:

‘Over de oorsprong van de hond van de Baskervilles bestaan vele verhalen, maar daar ik in rechte lijn afstam van Hugo Baskerville, en het verhaal heb van mijn vader, die het weer van de zijne had, heb ik het hier neergeschreven met het volle geloof dat het precies zo is voorgevallen als hier staat. En ik bid u, mijn zonen, te geloven dat dezelfde Rechtvaardigheid die zonde straft ook genadig kan vergeven, en dat geen vloek zo zwaar is of zij kan door gebed en berouw worden weggenomen. Leer dus uit dit verhaal niet de vruchten van het verleden te vrezen, maar wees veeleer voorzichtig in de toekomst, opdat die lage hartstochten waardoor ons geslacht zo zwaar heeft geleden niet opnieuw worden losgelaten tot ons verderf.

Weet dan dat ten tijde van de Grote Opstand (waarvan de geschiedenis door de geleerde lord Clarendon zeer aan uw aandacht wordt aanbevolen) dit landgoed Baskerville in bezit was van Hugo van die naam, en het valt niet te ontkennen dat hij een zeer wild, godslasterlijk en ongodsdienstig man was. Dit hadden zijn burens hem misschien nog vergeven, want heiligen hebben in deze streken nooit gebloed, maar er school in hem een bepaalde wellustige en wrede aard die zijn naam tot een spreekwoord maakte in het westen. Het gebeurde dat deze Hugo verliefd werd (als men tenminste zo duistere een hartstocht met zo licht een naam mag noemen) op de dochter van een pachtboer die land bezat vlak bij het domein van de Baskervilles. Maar het jonge meisje, fatsoenlijk en van goede reputatie, ontliiep hem steeds, omdat ze zijn slechte naam vreesde. Zo kwam het dat Hugo op Michaelmis, met vijf of zes van zijn luie en verdorven makkers, ’s nachts de hoeve overviel en het meisje meenam, wetend dat haar vader en broers niet thuis waren. Toen ze haar naar de Hall hadden gebracht, werd het meisje opgesloten in een bovenkamer, terwijl Hugo en zijn vrienden neerzaten voor een langdurig drinkgelag, zoals hun nachtelijke gewoonte was. Nu raakte de arme meid boven bijna haar verstand kwijt van het zingen, schreeuwen en verschrikkelijke vloeken die van beneden opstegen, want men zegt dat de woorden die Hugo Baskerville in zijn roes gebruikte, een man konden verdoemen die ze uitsprak. Ten slotte, in haar doodsangst, deed ze wat de dapperste of lenigste man zou hebben afgeschrikt: met behulp van de klimop die de zuidmuur bedekte (en nog altijd bedekt) klom ze langs de dakgoot omlaag en vluchtte zo over de hei naar huis, drie mijl gaans tussen de Hall en de boerderij van haar vader.

Kort daarna verliet Hugo zijn gasten om voedsel en drank – en wellicht erger – naar zijn gevangene te brengen, en vond de kooi leeg en de vogel gevlogen. Toen scheen hij door de duivel bezeten: hij stormde de trap af naar de eetzaal, sprong op de grote tafel, bekertjes en schotels alle kanten op vliegend, en riep voor het hele gezelschap dat hij diezelfde nacht lichaam en ziel aan de machten van het kwaad zou overgeven als hij het meisje maar kon achterhalen. Terwijl de drinkebroers verbijsterd stonden over zijn woede, riep een die nog slechter of nog dronken was dan de rest dat ze de honden op haar moesten loslaten. Daarop rende Hugo het huis uit, schreeuwde tegen zijn stalknechten dat ze zijn merrie moesten zadelen en de meute moesten loslaten, gaf de honden een zakdoek van het meisje, legde ze aan de lijn en joeg zo in volle galop over de hei in het maanlicht.

Een tijdlang stonden de drinkebroers met open mond, niet begrijpend wat er in zo'n haast was gebeurd. Maar weldra drong tot hun benevelde breinen door wat voor daad er op de hei dreigde te worden voltrokken. Alles raakte in rep en roer, sommigen riepen om hun pistolen, anderen om hun paarden, weer anderen om nog een fles wijn. Ten slotte keerden hun verwarde geesten enigszins terug, en alle dertien stegen te paard en gingen op jacht. De maan scheen helder boven hen, en ze reden snel naast elkaar, dezelfde weg following die het meisje genomen moest hebben om thuis te komen.

Ze hadden een mijl of twee afgelegd toen ze een nachtherder op de hei tegenkwamen, en ze riepen hem toe of hij de jacht had gezien. De man, zo vertelt het verhaal, was zo verlamd van angst dat hij nauwelijks kon spreken, maar ten slotte zei hij dat hij inderdaad het ongelukkige meisje had gezien, met de honden op haar hielen. “Maar ik heb meer gezien,” zei hij, “want Hugo Baskerville reed voorbij op zijn zwarte merrie, en achter hem liep zwijgend een hellehond zo groot als God verhoede dat ooit aan mijn hielen zou zitten.” De dronken landjonkers vloekten de herder uit en reden verder. Maar spoedig sloeg hun de kou om het hart, want er kwam een galopperend geluid over de hei, en de zwarte merrie, besmeurd met wit schuim, draafde voorbij met sleeptuig en leeg zadel. Toen reden de drinkebroers dicht opeen, want een grote vrees had hen bevangen, maar ze volgden nog altijd over de hei, al zou ieder alleen maar al te blij zijn geweest om zijn paard te keren. Langzaam rijdend kwamen ze ten slotte bij de honden. Die, hoe dapper en van goed ras ook, jankten bijeen aan de rand van een diepe kom of kloof, zoals wij het noemen, op de hei, sommigen slopen weg, anderen, met overeind staande nekharen en starende ogen, keken omlaag in het smalle dal voor hen.

Het gezelschap was tot stilstand gekomen, nuchterder, naar men mag aannemen, dan toen ze vertrokken. De meesten weigerden verder te gaan, maar drie van hen, de stoutmoedigsten of de dronkensten, reden de kloof in. Die opende zich tot een open plek waar twee van die grote stenen stonden, nog altijd te zien, die door vergeten volken in oude tijden waren opgericht. De maan scheen helder op de open plek, en daar in het midden lag het ongelukkige meisje waar ze was neergevallen, dood van angst en uitputting. Maar het was niet de aanblik van haar lichaam, noch die van het lichaam van Hugo Baskerville vlakbij haar, die de haren te berge deed rijzen bij deze drie rockeloze feestvierders, maar het was dat er, over Hugo heen gebogen en aan zijn keel rukken, een afschuwelijk wezen stond, een grote, zwarte hond, gevormd als een windhond, maar groter dan ooit een sterfelijk oog heeft aanschouwd. En terwijl ze keken, rukte het wezen Hugo Baskerville de keel open, en toen het zijn vlammeende ogen en druipende kaken naar hen wendde, schreeuwden de drie het uit van angst en reden voor hun leven weg, gillend over de hei. Een van hen, zo zegt men, stierf diezelfde nacht aan wat hij had gezien, en de andere twee waren voor de rest van hun dagen gebroken mannen.

Dit is het verhaal, mijn zonen, van de komst van de hond die naar men zegt het geslacht sindsdien zo zwaar heeft gekweld. Als ik het heb neergeschreven, is dat omdat wat duidelijk bekend is minder angst aanjaagt dan wat slechts wordt gehint en geraden. Ook kan niet worden ontkend dat velen van het geslacht een ongelukkig einde hebben gevonden, plotseling, bloederig en raadselachtig. Toch mogen wij ons schuilen in de oneindige goedheid van de Voorzienigheid, die de onschuldigen niet eeuwig straft voorbij het derde of vierde geslacht dat in de Heilige Schrift wordt bedreigd. Aan die Voorzienigheid beveel ik u hierbij aan, mijn zonen, en ik raad u aan uit voorzichtigheid de hei niet te betreden in die donkere uren waarin de machten van het kwaad hoogtij vieren.

[Dit van Hugo Baskerville aan zijn zonen Rodger en John, met de opdracht dit hun zuster Elizabeth niet te vertellen.]

Toen dokter Mortimer dit zonderlinge relaas had voorgelezen, schoof hij zijn bril omhoog op zijn voorhoofd en keek strak naar meneer Sherlock Holmes. Deze geeuwde en wierp het peukje van zijn sigaret in het vuur.

‘En?’ zei hij.

‘Vindt u het niet interessant?’

‘Voor een verzamelaar van sprookjes.’

Dokter Mortimer haalde een opgevouwen krant uit zijn zak.

‘Nu, meneer Holmes, geven we u iets recenters. Dit is de Devon County Chronicle van 14 mei dit jaar. Het is een kort verslag van de feiten die aan het licht kwamen bij de dood van sir Charles Baskerville, enkele dagen voor die datum.’

Mijn vriend boog zich iets voorover en zijn gezicht werd aandachtig. Onze bezoeker zette zijn bril recht en begon:

‘De plotselinge dood van sir Charles Baskerville, wiens naam genoemd werd als mogelijke liberaal-kandidaat voor Mid-Devon bij de komende verkiezingen, heeft een schaduw geworpen over de graafschap. Hoewel sir Charles betrekkelijk kort op Baskerville Hall heeft gewoond, hadden zijn beminnelijke karakter en grote vrijgevigheid hem de genegenheid en het respect verworven van allen die met hem in aanraking kwamen. In deze tijd van nouveaux riches is het verkwikkend een geval te zien waarin de telg van een oud graafschapsgeslacht dat in verval was geraakt, in staat is zelf fortuin te maken en dat mee terug te brengen om de vervallen luister van zijn lijn te herstellen. Sir Charles, zoals bekend, heeft grote sommen verdiend in speculaties in Zuid-Afrika. Wijzer dan wie doorgaat tot het wiel tegen hem keert, verzilverde hij zijn winsten en keerde terug naar Engeland. Pas twee jaar geleden vestigde hij zich op Baskerville Hall, en het is algemeen bekend hoe omvangrijk de plannen voor herstel en verbetering waren die door zijn dood zijn onderbroken. Zelf kinderloos, sprak hij openlijk de wens uit dat het hele omringende land tijdens zijn leven zou profiteren van zijn geluk, en velen zullen persoonlijke redenen hebben om zijn voortijdige einde te betreuren. Zijn royale schenkingen aan plaatselijke en graafschappelijke liefdadigheden zijn herhaaldelijk in deze kolommen vermeld.

De omstandigheden rond de dood van sir Charles kunnen niet geheel opgehelderd worden genoemd door het gerechtelijk onderzoek, maar er is tenminste genoeg gedaan om de geruchten die door plaatselijk bijgeloof zijn gevoed, de kop in te drukken. Er is geen enkele reden om kwaad opzet te vermoeden of te denken dat de dood anders dan natuurlijk zou zijn. Sir Charles was weduwnaar en een man die in zekere zin als excentriek kon worden beschouwd. Ondanks zijn aanzienlijke vermogen was hij eenvoudig in zijn persoonlijke smaak, en zijn huispersoneel op Baskerville Hall bestond uit een echtpaar Barrymore, de man als butler, de vrouw als huishoudster. Hun verklaring, gesteund door die van verschillende vrienden, wijst erop dat sir Charles’ gezondheid al enige tijd was aangetast, en met name op een hartkwaal, zich uitend in kleurveranderingen, kortademigheid en hevige aanvallen van

zenuwachtige neerslachtigheid. Dokter James Mortimer, vriend en arts van de overledene, heeft soortgelijke verklaringen afgelegd.

De feiten van de zaak zijn eenvoudig. Sir Charles Baskerville had de gewoonte elke avond voor het slapengaan door de beroemde taxuslaan van Baskerville Hall te wandelen. Volgens de Barrymores was dit zijn vaste gebruik. Op 4 mei had sir Charles aangekondigd de volgende dag naar Londen te vertrekken en Barrymore opdracht gegeven zijn bagage gereed te maken. Die avond ging hij zoals gewoonlijk op zijn nachtelijke wandeling, waarbij hij de gewoonte had een sigaar te roken. Hij keerde niet terug. Om twaalf uur, toen Barrymore de voordeur nog open vond, raakte hij ongerust, stak een lantaarn aan en ging op zoek naar zijn meester. De dag was nat geweest en sir Charles' voetsporen waren gemakkelijk te volgen in de laan. Halverwege die laan ligt een hek dat uitkomt op de hei. Er waren aanwijzingen dat sir Charles daar enige tijd had gestaan. Daarna liep hij verder de laan in, en aan het verre einde daarvan werd zijn lichaam gevonden. Een onverklaard feit is de verklaring van Barrymore dat de voetsporen van zijn meester van karakter veranderden vanaf het moment dat hij het hek naar de hei passeerde, en dat hij vanaf dat punt op zijn tenen leek te hebben gelopen. Een zekere Murphy, een zigeunerpaardenhandelaar, bevond zich op niet grote afstand op de hei, maar volgens zijn eigen bekentenis was hij dronken. Hij verklaart kreten te hebben gehoord, maar kan niet zeggen uit welke richting. Er werden geen tekenen van geweld op sir Charles' lichaam gevonden, en hoewel de verklaring van de arts wees op een bijna ongelooflijke gelaatsverwrongenheid – zo groot dat dokter Mortimer aanvankelijk weigerde te geloven dat het inderdaad zijn vriend en patiënt was die voor hem lag – werd dit verklaard als een symptoom dat niet ongewoon is bij benauwdheid en dood door hartuitputting. Deze verklaring werd bevestigd door de lijkschouwing, die een langdurige organische ziekte aan het licht bracht, en de jury van de lijkschouwer velde een uitspraak overeenkomstig het medisch bewijs. Het is goed dat dit zo is, want het is duidelijk van het grootste belang dat de erfgenaam van sir Charles zich op de Hall vestigt en het goede werk voortzet dat zo droevig is onderbroken. Hadden de nuchtere bevindingen van de lijkschouwer niet definitief een einde gemaakt aan de romantische verhalen die in verband met de zaak werden gefluisterd, dan zou het moeilijk zijn geweest een huurder voor Baskerville Hall te vinden. Men verneemt dat de naaste verwant de heer Henry Baskerville is, indien hij nog in leven is, de zoon van de jongere broer van sir Charles Baskerville. De jongeman bevond zich bij het laatste bericht in Amerika, en er worden naspeuringen gedaan om hem van zijn geluk op de hoogte te stellen.'